LIETUVIU S-GOS BRAZILIJOJ ORGANAS
LEIDZIA LIET. S-GA BRAZ.
Redakcijos ir Administracijos adresas:
„LIETUVIS"
Rua Bandeirantes, 474,
Caixa Postal, 1764.
São Paulo — Brasil.

LIETUVIS

JORNAL LITHUANO

Prenumeratos kaina:
Brazilijoj metams 12 milreisu, pusm 6 milreisai.
Užsienin metams 20 milr. pusm. 10 milreisai.
Atskiras numeris 300 reisu
Redakcija atidaryta nuo 12 iki 4 v. v.
Redaktorius St. Vancevičius.
Atsakomasis redaktorius
Dr. Egaz Muniz.

10-ti MET. | SÃO PAULO, 1938 m. Kovo - Março mén. 12 d. | NR. 11 (479)

Lietuva turi nauja Konstitucija, kurioje aiškiai apibrėžtos Vyriausybės ir piliečių teisės.

KAS JIE?

(Tąsa iš 10 nr.)

«NUO KANADOS IKI UGNIES ŽEMĖS»...

Prieš porą savaičių tik juokais buvo paliesta Lietuvos klerikalų pastangos žarstyti žarijas užsienio lietuvių rankomis. Jiems pavyko susitarti su kaikuriais Šiaurės Amerikos klerikališkai nusiteikusiais kunigais, kurie išleido aplinkraštį ragindami nutraukti visus santykius su Lietuvos Vyriausybe, jos Atstovybėms ir Konsulatais ir boikotuoti visus, kurie tik atsisakys prisidėti prie šios „vienybės". Mûsų kunigai ir jų vadovaujami „kairiejie" jau prieš amerikiečiams kunigams atvykstant „Centro" vardu paskelbė, kad jie nutraukia santykius su Konsulatu. Tai padarė kai tik gavo Š. Amerikos išsišokėlių kunigų aplinkraštį. Bet tą santykių nutraukimą jie nedrįso atvirai paaiškinti, nes bijojo, kad Konsulatas nenukirptų riebių pašalpų. Jie sumanė net vieną Konsulato valdininką pasidaryti „konsulu" ir... tos pastangos davė, žinoma, gardaus juoko. Da bar reikės ieškoti „Kelio atgal"...

Kodėl ši „boikotininkų fronto" idėja jau paslijo? — Aišku, kad atsirado ir Amerikoj krikščionių veikėjų, kurie į tai pažiûrėjo kritiškai, o kairiejie nepasidavė „paimti už nosies"... Mat, klerikalams rûpėjo pas pausti Lietuvos Vyriausybę, kad ši atsižadėtų civilinės metrikacijos įvedimo, kurio labiausiai reikalauja kaip tik kairiejie. Taigi, pasirodo, kad at žagareiviškų idėjų palaikytojai pralaimi „nuo Kanados iki Ugnies Žemės"...

PAŠALPŲ IR SAVIŠALPŲ FONDAI.

Šių fondų steigimo reikalas yra be galo aktualus. Juk turint savišalpinę organizaciją, reikalui esant būtų galima pasiskolint, o turint pašalpų fondą nelaimėje atsidûręs jo narys turėtų teisę reikalauti ir pašalpos. Prieš metus laiko buvo tikimasi, kad tuos fondus suorganizuos besikuriantis „Centras", kurie turėjo būti tos „Centru" vadinamos lietuvių organizacijos pagrindu. Tokį „Centrą" palaikė ir Konsulatas ir Lietuvių Sąjunga Brazilijoj, bet, kai pasirodė, kad steigėjams rûpi tik kažkoks „opozicinis" organas, bet ne opûs ekonominiai lietuvių reikalai, pirma Sąjunga, o paskui ir Konsulatas iš šios kompanijos pasitraukė.

Ar negali tų fondų funkcijų atlikti dabartinis „Centras"? — Jeigu „Centras" turės pinigų, galės vieną kitą savo narį ir sušelpti arba paskolinti kokią šimtinę, bet ir tai tik padarius tuo reikalu specialų nutarimą. O fonduose kiekvienas narys žino kada ir kokio didumo pašalpą jis turi gauti ir, tai — ne „kad loską"... Taigi, dabar tos kelios dešimtys šeimų, kurios įstojo į „Centrą" daugumoje įstojo nesąmoningai, nes manė, kad tai ir yra ta geroji organizacija, kuri nelaimės atveju juos su šelps. Dėl to „Centro" narių skaičius jau smarkiai mažėja. Tai vyksta automatiškai, nes įsirašiusiejie ne bemoka mokesnių. Lietuviams teks vėl kurti nauja ekonominė organizacija.

AR BUS SUORGANIZUOTA LIETUVIŲ ŽEMĖS ÛKIO KOLONIJA?

Tokį klausimą pastatė praeitos savaitės «Lietuvis». Aš tvirtinu, kad bus. O bus tada, kai žmonės bent kiek pamirš a. a. nelaimingąjį „Grûdą". Lietuvių žemės ûkio kolonijos steigiasi ir savystoviai, gaivališkai. Manau, kad praktiškiausia būtų kol kas paremti tik savaime besikuriančių kolonijų sucementavimą.

«Lietuvio» redaktorius St. Vancevičius būdamas Lietuvoje padarė keletą pranešimų, kuriuose palietė ir kolonizacijos reikalus. Tie klausimai dabar Lietuvoje rimtai svarstomi. Bet tuo tarpu dar neaišku, kuria forma galės vykti lietuviškų žemės ûkio kolonijų steigimas. Viena tik aišku, kad tie kolonizatoriai, kurie virto „Centro duonpelniais", nežinia sąmoningai ar nesamoningai, bet aiškiai pakenkė bet kokioms pastangoms šioje srityje.

Bent trumpai palietęs mûsų taip vadinamų „Centro duonpelnių" drumstą veikimą. apie kurio pačias juodąsias dėmes mûsų gyvenimo aplinkybės neleidžia viešai ir aiškiai pasisakyti, aš statau klausimą:

KAS JIE?..

Atsakymą apie kiekvieną iš jų raskite sau patys.

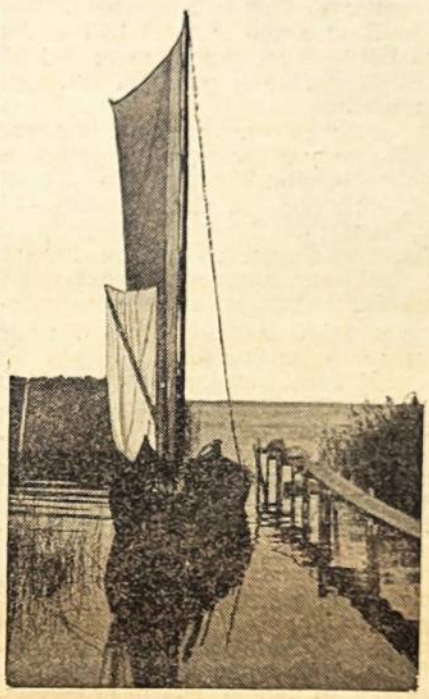
P. N-s.

Atvyko T. Sąjungos sekretorius.

Į Pietų Ameriką atvyko T. S-gos sekretorius Julian Noguera, kuris pakeliui į Montevideo buvo sustojęs ir Rio de Janeiro, į kurį žada netrukus sugrįžti, kad užmegsti artimą bendradarbiavimą su Brazilijos spauda ir padaryti oficialius vizitus prezidentui Getulio Vargas ir Vyriausybės nariams. Julian Noguera mėgins užmegsti glaudesnius bendradarbiavimo ryšius P. Amerikos respublikų su T. S-ga.

Japonai neatiduoda Sovietams pagamintų ledlaužių.

SSSR užsisakė Japonijoj tris ledlaužius, kurių vienas pagamintas nepaprasto pajėgumo. Ledlaužiai skirti tarnybai prie Šiaurės Ledjûrio eskadros, nes ten ledai dažnai pastoja kelią ir galingiems karo laivams. Dabar kada japonų rusų santykiai tiek pablogėjo, kad kasdien vis garsiau kalbama apie karą, Japonijos vyriausybė šiuos Sovietams pagamintus ledlaužius sulaikė.

Mûsų Tėvynės pajûrys.

Ir Palestinoj jau karas

Pietinėje Palestinoje gerai ginkluotos sukilusių arabų kuopos ketvirtad. susirėmė su anglų kariuomene. Mûšyje anglai panaudojo aeroplanus ir kitas moderniškas ginklų rûšis. Užmušta 100 arabų ir 32 anglai. Atrodo, kad Palestinoj netrukus prasidės atviras karas, nes arabus sukilti kursto Anglijos priešai.

Vokietija kesinasi prieš Austrijos nepriklausomybę.

Visoj Austrijoj didžiausias neramumas. Nacionalistai, kurie yra pilnoje Hitlerio įtakoje visuose miestuose rėkia nusikratyti Schuschningo valdžios ir prisijungti prie Vokietijos Austrų „Patriotinis Frontas" išmėtė atsišaukimus, kad jo nariai esą pasiruošę bet kokiai kovai už Austrijos nepriklausomybę. Kanclerį Schuschningą saugo 30.000 kariuomenės, o svarbesnius kelius į Vieną, Grazą ir Insbrucką saugo apie 100.000 gerai ginkluotos kariuomenės. Daugelyje miestų įvyko demonstracijų su kruvinais susirėmimais, per kuriuos jau užmušta ir sunkiai sužeista virš šimto žmonių. Šį sekmadienį įvyks balsavimai dėl Austrijos likimo. Vokietija norėdama padaryti spaudimą naciių naudai, o progai pasitaikius ir okupuoti Austriją, į jos pasienius su traukė geriausios savo kariuomenės pulkus. Ar Austrija virs antrąja Ispanija, parodys artima ateitis.

— DĖL RINKĖJO LIGOS IR ŠIS „LIETUVIO" NUM. IŠEINA TIK 6 PUSL.

Ispanijoj nacionalistai ima viršų.

Po Teruel paėmimo visoj Ispanijoj nacionalistai išvystė smarkų puolimą. Nors respublikonai atkakliai ginasi, nacionalistai daugelyje vietų pasistumėjo pirmyn. Praeitą ketvirtadienį nacionalistai paėmė Belchitę miestą Herera de los Navaros El. Castillo, Lavras, Badenas ir Santa Cruz de Nogueras. Paimė 3.500 belaisvių, 5 sovietiškus tankus ir daugybę kitokio kariško grobio. Prie Belchites iš abiejų pusių žuvo apie 500 karių. Nacionalistų štabas tvirtina, kau Belchitę gynęs ir Linkolno batalijonas, kurį sudaro anglai su amerikiečiais.

Japonai supa Shansi miestą.

Japonai vėl žygiuoja pirmyn. Jie užėmė Tai-Yan-Fu miestą ir jau prisiartino prie šiaurinės dalies Shansi. Čia japonai mėgina kiniečius apsupti ir jau trys savaitės vyksta atkaklios kovos. Jeigu japonams pasiseks paimti ir šį miestą, jų valdžioje bus jau penkios Šiaurinės Kinijos provincijos. Per paskutines keturias savaites kiniečių armija nustojo 100.000 karių.

ITALIJA IR ANGLIAJA KARIAUJA?

Praeitą savaitę Ispanijos pakrantėse įvyko smarkios kautynės tarp vyriausybininkų ir nacionalistų jûrų ir oro laivynų. Nuskandintas nacionalistų karo laivas „Baleares". Dabar aiškėja, kad šiose kautynėse aktingai dalyvavo ir Italija su Anglija. Europos laikraščiai rašo, kad Anglijos laivus bombardavę italų lėktuvai o nacionalistų laivą „Baleares" nuskandinę ne vyriausybininkų, bet Anglijos karo laivai.

Naujausios Žinios.

— Japonai skelbia, kad jau dvie jose vietose jie perėjo Geltonąją upę ir veržiasi į centralinę Kiniją, bet kiniečiai tas žinias užginčija. Jų artilerija japonų dar iš tolo neprileidžianti prie Geltonosios upės, o į pietus nuo jos kinų artilerija ir lėktuvai smarkiai apkûlė japonus ir atstûmė net 40 klm.

— Romoje sklinda gandai, kad Vokietijos diktatorius Hitleris dėl įvykių Austrijoj, kurie grąso ir Italijos — Vokietijos draugingumui, pas Musolini, kaip anksčiau buvo susitarta, nebevyksiąs.

— Socialistas Leon Blum sudarė naują Prancûzijos ministerių kabinetą. Spėjama, kad dabar Prancûzija dar aiškiau pasireikš prieš Italų ir Vokiečių siekimus Ispanijoj.

— Jundiahy miesto PREFEKTAS prisiuntė laišką, kuriame dėkoja lietuviams už suruošimą „Lietuvių Dienos" ir „Lietuviui" už sveikinimus.

LIETUVOJE

Lenkai rengiasi atidaryti ma Žąjį susisiekimą.

Lenkijos spauda praneša, kad lenkų valdžia vėl rengiasi atidaryti mažąjį administracijos palinijo susisiekimą vietos gyventojams tarp Lie tuvos ir okupuoto Vilniaus krašto. Beveik dvejus metus lenkai šį mažą jį susisiekimą buvo sustabdę.

Užpirko linų už milijoną lit.

Vasario mėn. stambi vokiečių firma užpirko Lietūky ir pas privačius pirklius linų už vieną milijoną litų. Lietuvos linai į Vokietiją pirmą kartą bus gabenami jūrų keliu iš Klaipėdos į Stetiną.

Šiemet žemės ūkio darbininkų neleis vykti į Latviją?

Atitinkamose įstaigose pradėta svarstyti klausimas dėl Lietuvos žemės ūkio darbininkų išleidimo vasaros darbams į Latviją. Kadangi dau gelis ūkininkų nusiskundžia ž. ūkio darbininkų trūkumu, ypač vasaros metu, vyrauja nuomonė, kad šiemet minėtų darbininkų į Latviją vasaros darbams nereikia išleisti.

Mirė 3 šimtamečiai žmonės.

Žem. Naumiestis. Sausio mėn. laikotarpyje šioje apylinkėje mirė 3 seneliai, kurie gyveno daugiau kaip 100 metų.

Sausio mėn. pradžioje Naumiestyje mirė Parakininkienė, kuri turėjo 120 metų. Visa apylinkė stebėjosi tokiu ilgu jos amželiu.

Vainuto valsčiuje mirė 2 šimtamečiai: Lazdūnienų kaime Tutlys, ku ris turėjo 100 metų ir Galnės kaime Bernotienė, kuri taip pat turėjo daugiau kaip 100 metų. Apie šitų trijų žmonių mirimą kalba plati apylinkė.

Pernai 229 gaisrai sunaikino 171 ha valstybinio miško

Ankstyva ir sausa pernai metų vasara ir žmonių netinkamas, neatsargus elgimasis su ugnimi sudarė labai palankias sąlygas pernai metų miškų gaisrams kilti. Daugiausia gais rų buvo pačiais karščiausiais mėnesiais — gegužyje ir birželyje. Kitais mėnesiais gaisrų buvo žymiai mažiau Iš viso pernai buvo 229 miško gaisrai, išdegė 771 ha valstybinio miško ir padaryta 79.264 lt. nuostolių.

Iš viso nuo 1930 ikl 1937 m. bu vo 1.580 gaisrų, kurių metu išdegė 4.916 ha miško ir padaryta 781.714 lt nuostolių.

Priešgaisrinei apsaugai Lietuvos miškuose yra pastatyta 10 gaisrams stebėti bokštų: Jūrės urėdijoje 2 bokš tai, Jurbarko — 3, Kazlų - Rūdos — 1 ir Prienų bei Šakių urėdijoje po 2 gaisrams stebėti bokštus, be to, yra paruošta statybos medžiaga keturiems tokiems bokštams, kuriuos numatoma pastatyti Šimonių ir Žalgirio miš kų urėdijų miškuose.

Iš pernai miškuose buvusių 229 gaisrų, 160 kilo dėl nežinomų prie žasčių, o 69 gaisrai dėl padegimo. Kai kurie padegimai buvo netyčių darbas, be blogos valios. Tokie gais rai daugiausia kilo dėl sukurtų lau žų, deginant šakas prie miško valy mo ir t. t. Labai dažnai beišdykaudami mišką padega vaikai. Kadangi miško gaisrai sunaikina daug brangaus miško, reikėtų, ypač vasaros mėnesiais, kada miško gaisrai pavojingiausi, smarkiau bausti visus neat sargiai su ugnimi miškuose besielgiančius. Tik griežtos bausmės atgrasins visus pro pirštus žiūrinčius į valstybės turto naikinimą.

Kokios kainos turguose buvo vasario mėn.

Rugiai, 10 lt. 50 ct, — 8 Lt;

Kviečiai, Tauragėj 17 Lt, Mari jampolėje 16 Lt, Kaune 14 Lt. 75 ct, Alytuje, Panevėžy ir Telšiuose 14 Lt 50 ct, Biržuose ir Šiauliuose 14 Lt;

Miežiai, 10 Lt 50 — 8 Lt 25 ct. Avižos, 9 Lt 50 ct, — 7 Lt;

Bulvės, Klaipėdoj 3 Lt 25 ct, Kau ne ir Telšiuose 2 Lt 40 ct, Šiauliuo se 2 Lt 25 ct, Biržuose 2 Lt 20 ct, Pa nevėžy ir Tauragėj 2 Lt, Alytuje 1 Lt 90 ct, Marijampolėj 1 Lt 80 ct;

Linų sėmenys, 14 Lt 50 ct.

Gyvuliai. Riebūs buliai, 50 kg gyvo svorio 27 Lt, — 17 Lt;

Lašininės kiaulės, 50 kg gyvo svorio, Kaune 50 Lt, Alytuje ir Klaipėdoj 47 Lt, Panevėžy 45 Lt, Šiauliuo se ir Telšiuose 43 Lt, Tauragėj 42 Lt;

Žąsys, 1 št., 8 Lt, — 6 Lt;

Vištos, 1 št., 3 Lt 50 ct, — 1 Lt 75 ct.

1 kg. sviesto 3 Lt 10 ct, — 2 Lt 20 ct.

10 kiaušinių 1 Lt 40 ct, 1 Lt 10 ct.

Uždarė ir mokslo draugiją Vilniuje.

Uždarius Vilniuje Lietuvių šv. Kazimiero draugiją, Lietuvių Ūkio Draugiją, «Ryto» švietimo draugiją ir Labdarybės draugiją, Vilniuje dar veikė seniausia, 1907 metais įsteigta Lietuvių Mokslo Draugija. Ši drau gija turi trečią savo didumu Vilniu je biblioteką, turi didelį muziejų su plačiu archelogijos ir folkloro sky riais, kuriais naudojosi ir Vilniaus universiteto studentai.

Vilniaus storasta vasario 4 d. įsakymu sulaikė ir šios draugijos vei kimą, o jos turtą užantspaudavo. Draugijos likvidaciniu kuratoriumi paskirtas lenkas advokatas St. Węs lawskis.

Draugijos nuosavūs namai su muziejumi ir biblioteka yra žinomi Vileišių rūmai, kuriuos draugija prieš keletą metų iš Vileišių atpirko.

Tsb.

Įvairios žinios.

— Lietuvių latvių, lietuvių estų ir latvių estų vienybės draugijos nutarė nuo ateinančios vasaros keistis mokiniais atostogų metu. Lietuvių mokinių grupės vasaros Latvijoj ir Estijoj, latvių — Lietuvoj ir Estijoj, estų — Lietuvoj ir Latvijoj.

— Kariuomenės teismas savo iš važiuojamoj sesijoj Šiauliuose nagrinėjo šnipo Rakausko, šnipinėjusio vienos svetimos valstybės naudai, by lą. Šnipas mėsininkas Rakauskas nu baustas 12 metų kalėti s. d. kalėjime

— Užsienio reikalų ministerija gavo iš Anglijos pranešimą, kad vasario, kovo ir balandžio m. iš Lietu vos į Angliją bekono būsią įleidžia ma 37 tūkst. 486 dvigubi centneriai.

— Lietuvoje netrukus bus pra dėta gaminti eilė rūšių vaistų kurie iki šiol buvo importuojami iš užsie nio. Tuo tikslu grupė importininkų įsteigė akc. b-vę „Vaistas“.

— Kiduliai, Šakių apskr. Šioj apylinkėj lauko darbininkams moka mos tokios algos: bernui 300 — 350 lt, pusberniui — 250 — 280 lt, mergi nai — 270 — 300 lt, pusmergei 230 — 250 lt, piemeniui — 80 — 120 lt.

— 1938 m. iš valst. iždo mažu mų mokykloms duodamos tokios pa šalpos: 1) Visoms žydų gimnazijoms 153 tūkst. Lt, 2) Panevėžio lenkų gim nazijai 20 tūkst. Lt, 3) Kauno vokie čių gimnazijai 15 tūkst. Lt, 4) Kauno rusų gimnazijai 15 tūkst. Lt, 5) ma žumų mokyklų sveikatos reikalams 20 tūkst. Lt, 6) baigiamųjų egzamin nų atstovams 12 tūkst. Lt.

— Pranešama, kad Seime gauta peticija, kuria dalis Ukmergės aps krities gyventojų prašo uždrausti gimnazijose moderniškus šokius.

— Kaip praneša spauda, p. A. Voldemaras parašė knygą apie Kris taus gyvenimą ir įteikė ją Panevė žio vyskupijos kurijai aprobatai gau ti.

— Lietuvos Vaiko draugijos Pa gėgių skyrius surengė arbatėlę, ku rios metu dalyviai gražiai pasilinks mino. Pelnas skiriamas beturčių vai kų darželio auklėtinių šelpimui.

— Atvykęs iš Vokietijos aplan kyti savo gimines Lietuvoje, džiau giasi, kad Lietuvoje gali gerai ir so čiai pavalgyti. Pas juos esą labai di delis maisto trūkumas.

TIK «LIETUVĮ» SKAITYDAMAS VISKĄ ŽINOSI

Feljetonas.

Pietûs Ministerijoj.

Klumočija Dėdė Mikas.

(tąsa iš 10 Nr.)

— Na, tai sveiks, ponas kalvi! Po burnelę dėl apetito, taip sakant. Gerai. O dabar užkandžiaudamas papasakok man apie tuos Maižiešius. Kas jie buvo anksčiau ir kodėl tokį vardą jiems nukalei? Dar įdomu: ar senai jie ėmė svajoti apie savo ra gus, kurie dar ir šiandie žydams yra nepamainoma Maižiešiaus relikvija?...

— Matote, taip, pone ministeri. Į Braziliją anais metais privažiavo daug lietuvių. Vieni apsigyveno São Paulo, kiti Rio de Janeiro, Porto Alegre, kiti Matto Grosso, dar kiti fazendose — trumpai sakant išsibars tė po visą Braziliją. Daugiausia bet gi liko São Paulo mieste. Vieni dir ba fabrikuose, kiti siuva rūbus, treti kala batus, o kurie turi pinigų — krau tuves laiko ir kitokiais bizniais ver čiasi, bet būna ir tokių, kurie ištroš kę garbės, meta savo kurpalius, o ima leist gazietas, kurios paskui ko liojas biauriau negu padoraus šiau čiaus gizeliai... Aš pats esu kalvis ir tą garbingą amatą branginu, nes jis yra tas stebūkladaris, kuris lei džia sočiau pavalgyti man, mano Agotai ir mudviejų Uršulytei...

Mūsų pilkas gyvenimėlis taip ir slinko. Bet atsirado «daktarų», atsi rado «diplomų», atsirado galvočių, kurie, nors ir neturėdami nei Maižiešiaus lazdos, nei jo išminties rago ima ir sako mums:

— Dabar jau mes jus vesime ir gana. Nes kaip tai, sako, tokia didelė lietuvių kolonija gali būti ant vietos. Dar ko gero gali, sako, su pelyti. Na ir prasidėjo vedžiojimas! Vienas veda, antras stumia, trečias traukia ir vis į rua da Moką, kur de zertyras, išsigimęs šiaučius ir du amžini kavalieriai sudarė Vedžiojimo Centrą. Tai įstaiga panaši į Tu rizmo Stotį mais ou menos... Iš to Centro, sako, vesią kiekvienas sau, bet kur jie ves — nesako. Sako tik, kad mes turime eiti paskui juos. Aš dėl to ir manau, pone ministeri, kad čia dalykas kvepia blogiau negu Mai žiešiaus išminties ragu. Juk Maižie šius žydus gelbėjo iš Agipto žemės ir nevalios namų, o jie mus panevalia nori išvesti ir dar nesako kur. Iš karto aš jiems pasidaviau, bet kai pamaniau, kad ten gali nei kalvių, nei plaktukų nebūti, tai tikrai rimtai apsigalvojau: ir ką gi aš ten tada veiksiu, kaip savo Agotą su Uršuly te išmaitinsiu, arba...

— Na gana, ponas kalvi. Ir aš su tuo sutinku: jie teisingai pakrikš tyti. O dabar tamsta man pasakyk apie tas septynias vargonizacijas — kiek jų iš viso yra su nariais?

— Septynias, pone ministeri! Tiesa jų yra ir daugiau, bet jos nori gyventi Brazilijoj ir nenori, kad jas visokie Maižiešiai kaž kur ve džiotų...

— Et, tamsta manęs nesupranti. Aš klausiu, kiek iš viso žmonių įei na į tas vargonizacijas? Supranti?

— Suprantu, suprantu, p. minis teri. Taigi, septyni pirmininkai ir beveik po tiek pat sekretorių ir iž dininkų.

— O Narių?

— Ach narių! Taip sakant — členų?

— Taip narių. Kiek jų? Du, trys ar dešimts tūkstančių?

— Mat čia kiek sunkiau atsaky ti. Juk nariai reikalingi tik tada, ka da jie įsirašo, kad sąrašą pailgintų ir reisų Maižiešiams atneštų. O paskui jie, taip sakant, savaime išnyksta. Lieka tik «duonpelniai»... Ir paga liau, kada vargonizacija jau suvargo nizuota, kam tų praščiokų reikia?

— Kaip tai «kam reikia»? Juk remomendumą man prisiuntė, kaipo narių įgalioti...

— Pone ministeri, prie mūsų naujo gyvenimo technikos bet ko kiam įgaliavimui jokių narių nerei kia. Ypač kada jų kelionės liečia tolimas distancijas. Pavyzdžiui ir aš išvažiuodamas pas tamstą visai be jokio nario padariau gana svarbų įgaliojimą savo Agotai...

— Bet juk Brazilijoj yra 30.000 lietuvių ir tiems Maižiešiams kalbant visos kolonijos vardu reikia, kad nors pusė tų lietuvių pritartų?

— Kam čia tie pritarimai, p. mi nisteri. Jei nenorite, galite ir tamsta man nepritarti, o kai baigsime «stul ginską» ir tuos «engelmanus», aš ir vienas uždainuosiu... (B. d.)

Dėl ko pasaulyje plinta plaučių vėžys.

Anot prof. dr. H. Cramerio, žmonės vėžiu suserga daugiausia vidutiniame amžiuje, maždaug nuo 30 iki 60 metų. Taigi, tuo laiku, kada žmonės būna pačiame savo jėgų stiprume. Paskutiniaisiais laikais iš vėžio liga susirgimų beveik kas antras yra plaučių vėžys. Tyrinėjimai esą nustatę, kad vėžio liga kilsta ne iš kurios vienos priežasties, bet iš jų visos eilės, iš daugelio kenksmingų veiksnių sąveikos. Kadangi plaučių vėžio liga visame pasaulyje plinta, tai jos kilimo veiksniai turi ir veikti visame pasaulyje. Profesoriaus nuomone, viena iš pačių svarbiausių vėžiui kilti priežaščių yra gripas, per kurį pasidaro kvėpuojamųjų kanalų gleivinių plėvių uždegimas, iš kurio gali kilti tų audinių gedimas, nors mokslas tiesioginio ryšio tarp plaučių vėžio ir gripo dar nėra suradęs. Toliau palankią vėžiui kilti dirvą sudaro smalinėmis medžiagomis išgrįstos gatvės, nes iš smalos yra gaunamos vėžio ligos sukėlimo medžiagos Tačiau kita pus vertus nustatyta, kad iš tokių gatvių į žmogaus plaučius nepatenka tiek smalos dulkių, kad jos galėtų tiesiogiai sukelti vėžio ligą. Visai prie kitokių išvadų yra priėjęs Brazilijos vėžio ligos tyrinėtojas Roffo. Jis priėjo prie tokios išvados, kad plaučių vėžiu dažniausia suserga tie asmenys, kurie labai daug rûko tabako. Pagal jį, tabakas gamina vėžio ligą sukelenčias medžiagas. Jei gerklė ar burna nėra visai sveika, tai rûkymas gali virsti labai pavojingas, ypačiai tada, kai nėra imamasi priemonių kvėpuojamųjų takų higienai palaikyti. Dėl to visiems patartina nerûkyti tuo laiku, kai burnoje arba gerklėje yra bet kurių uždegimų. Priešingu atveju čia gali prasidėti nervelių gedimo procesas, kuris pagaliau gali baigtis plaučių vėžio susirgimu.

Mirė „Storosios Bertos“ konstruktorius.

Šiomis dienomis Badene mirė 63 metų amžiaus Vienos aukštosios technikos mokyklos profesorius Dr. inž. Osvaldas Dirmoseris, kuris per Didįjį karą sukûrė 30,5 cm pabûklus ir 42 cm gaubicas, pagarsėjusias „Storąsias Bertas“. Velionis buvo kilęs iš Čekoslovakijos, iš Berno. Buvo baigęs Vienoje aukštosios mašinų statybos mokslus ir nuo 1905 m. sausio 1 d. jau kaip inžinierius konstruktorius ir, vėliau kaip direktorius dirbo žinomos Škodos b-vės ginklų fabrike Pilzene. Ten jis ir sukûrė „Storąsias Bertas“.

Tragiška lietuvės kelionė i São Palo.

Užsienių reikolų ministerijoj gauta žinių, apie vienos moters tragišką kelionę į Braziliją pas savo vyrą.

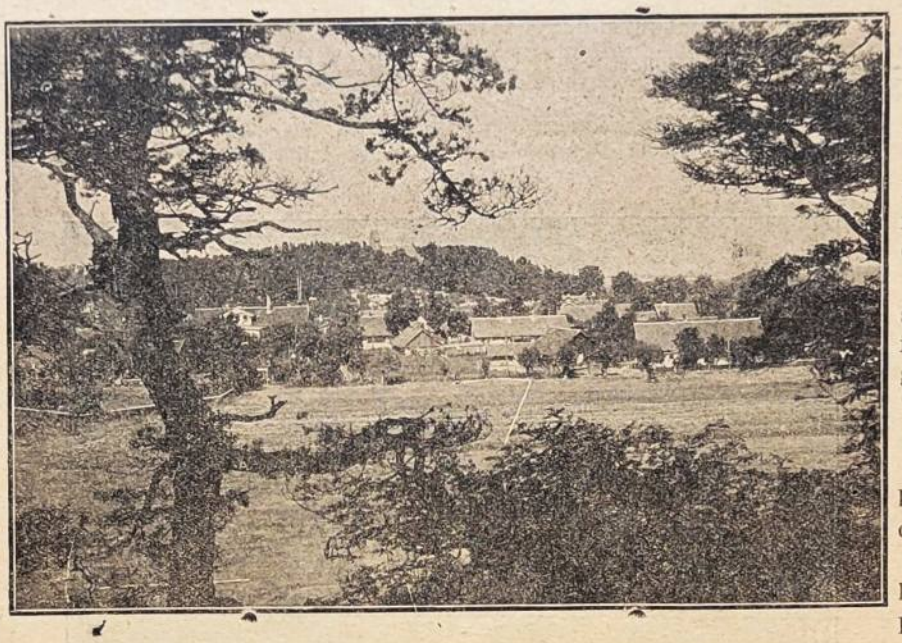
Šiomis dienomis toji moteris su savo 12 metų amžiaus sûnumi išvyko iš Lietuvos į Braziliją. Pakeliui tarp Šneidemiulio ir Berlyno, prie Kreuco stoties moteris eidama į išvietę, nepataikius ir vieton išvietės atidarius vagono duris; atidarius vagono duris pro jas iškrito ant bėgių ir rasta mirtinai suvažinėta. Jos 12 metų amž. berniukas pasiliko vienas nė žodžio nemokėdamas svetimos kalbos. Berlyne berniuką perėmė gelž policija, iškvietė iš Lietuvos atstovybės tarnautoją vertėją.

Berniukas nugabentas į Antverpeną ir ten įsodintas į laivą, plaukiantį į Braziliją; berniuką globoja policija; jam nesakoma apie motinos žuvimą. Kndangi rasti visi dokumentai ir adresas, tai tėvui į São Paulą pasiųsta telegrama apie nelaimę ir sûnaus kelionę į Braziliją.

Kaip Lietuviai gyvena Sibire.

Šiomis dienomis gautas iš gyvenančio Sibire lietuvio laiškas, rašytas prieš mėnesį. Įdomesnius dalykus išrašau iš to laško:

„Mûsų kolchoze (kolektyviame ûkyje) šie metai sunkûs. Rugiai neužaugo, prapuolė. 65 hektaruose nebuvo nei vienos pilnos varpos. Kur jie kiek užaugo, perėjo 430 ha sėklai ir valdžiai apmokėti už traktoriaus naudojimą ir kitką, o žemdirbiams duonai nebeliko.

Lietuvoj, bendras kaimo vaizdas.

Vasarojus — kviečiai ir avižos — gerai užaugo, bet daug hektarų spalių pusėj apsnigo, nesuspėjus nupjauti. Žmonės keliauja gyventi miestuose o kolchozuose nėra kam dirbti. Bulbių tenukasėme 9 ha. Lapkrity gubos tebestovėjo laukuose, o šalčio buvo 48 laipsniai C., dabar 35, o mums reikia vasarojų krauti stirtosna. Gubas tenka kastuvais atkasti iš po sniego metro gilumo. Avižos krauti į vežimą labai sunku. Turime jų nesukrautų 40 ha ir nežinia kuomet baigsime.

Aš visą vasarą (4 mėnesius) dirbau laukus mašinomis, nei vienos dienos poilsio neturėjau. Šeštadienių vakarais parvažiuodavau į pirtį, o sekmadienio rytą išvažiuodavau į laukus. Dieną pjaudavau avižas, naktį kraudavau kviečius į stirtas — 3 valandas miego. Nuo gegužės iki rugsėjo dirbo kolchoze ir mano vaikai. Mano šeima išdirbo 570 darbo dienų (trudodien). Kiekvienam darbui yra skirtinga valandų, norma, kurias sunku išdirbti. Vidutiniškai dieną sudaro darbo 10 valandų. Dienai tenka maža javų ir pragyvenimui nepakanka. Mažai tegavęs javų ir pardavęs nuosavą jautį už 500 rublių perku keptą kvietinę dnoną po 90 kapeikų kilogramą (2 svarai). Iškûlus būtų savos duonos. Daug kviečių laukuose tebėra nekultų, dėl šalčių negalima dirbti traktorium.

Vaikai vaikščioja į mokyklą už 4 kilometrų (apie pustrečios mylios). Knygas ir sąsiuvinius turi pirktis“.

Visuomis.

Kaip vokiečiai gelbisi nuo bankroto?

Vokietijoje peršamas gyventojams, vietoje kiaušinių „vikingų alburninas“, pagamintas iš žuvies baltymų. Tie žuvies baltymai galį pakeisti kiaušinius gaminant tešlą kepiniams, visokius padažus, kremus ir t. t. Albuminas be jokio kvapo, bet ir be jokio skonio, parduodamas tabletėmis po 4 pfenigius. Vokiečių statistikai nurodo, kad vietoje kiaušinių vartojant „vikingų albuminą“, Vokietija sutaupys per metus 400.000.000 vištų kiaušinių, t. y. pusę to, ką per metus Vokietija suvartoja.

Rinkoje pasirodė ir dešros iš krabų. Tai yra vadinamos kraujinės dešros pamėgdžiojimas. Iki šiol kraujinei dešrai gaminti būdavo imamas kiaulių kraujas, o dabar vartojamas galvijų kraujas, šiek tiek perdirbtas su citrinine rûkštimi. Į tą kraują maišoma krabų mėsa.

Vokietijos šeimininkėms ypač patariama vartoti krienus ir ridikus. Pastarųjų šiemet ypač gausiai uždereję ir bijoma, kad daug jų nesuvalgytų gali supûti. Krienai ir ridikai esą puiki priemonė išvalyti kraują.

Be to, jau pardavinėjamos ir dešrelės, pagamintos iš mažiukų vėželių, kurių taip gausu esą Baltijos jûros pakrantėse. Iki šiol tais vėžiu kais lesindavo naminius paukščius.

Be naujumų maisto reikaluose, ir kitose Vokietijos gyvenimo srityse reiškiasi „susispaudimas“. Medžio pramonės sąjunga nutarė nuo kovo 1 d. Vokietijoje parduodamus degtukus sutrumpinti 1 cm. Po degtukų eina marškinių trumpinimas. Audimo pramonės taryba „4 metų plano“ vadovų nurodoma, ruošiasi trumpinti vyrų kaklaraiščius. Girdi, tuo būdų bus sutaupyta begalės audeklo.

„Û — V. Ž.“

Pašarinis cukrus.

Lenkijoj ir Čekoslavakijoj cukraus pagamina daug daugiau, negu jo gali suvartoti. Kadangi eksportuoti cukrų yra sunku, tai rûpinasi jį suvartoti gyvulių pašarui. Gyvulių pašarui skiriamą cukrų denatûruoja, tai yra sumaišo su kokiais nors daiktais kad cukrus netiktų žmogaus maistui

Pavyzdžiui, Lenkijoje cukrų denatûruoja šitokiu būdu:

Prie 100 kg crkraus prideda po 5 kg valgomosios druskos, po 3 kg linų sėmenų išspaudų ir po 2 kg medžio anglių miltų.

Šitokis denatûravimas gyvulių sveikatai nekenkia, nes ir druska ir išspaudos gyvuliui naudingos, o anglis taip pat naudinga, nes jinai gyvulio viduriuose sugeria dujas ir gyvulį mažiau išpučia.

Tokio denatûruoto cukraus 100 kg kainuoja 29 zlotai arba apie 30 centų vienas kilogramas.

Denaturuotas cukrus labai tinka sunkiai dirbantiems arkliams ir penimoms kiaulėms.

SKUBĖKITE SIUSTI PINIGUS UŽ «LIETUVIO» PRENUMERATĄ 1938 METAMS.

Fabrica de Cigarros
„SUDAN“
Sąrašas Nr. 26

Skiraima kinzenai -- nuo vasario 21 iki kovo 5 d. 1938 m.

RAUSVI KUPONAI SERIJA „C“

Nr. 16.001 iki 16.100 — 100 gražių chromiado grandinėlių laikr.
„ 16.101 „ 16.105 — 5 Sieniniai laikrodžiai muša valandas ir puse
„ 16.106 „ 16.200 — 95 čekių po 10$000
„ 16.201 „ 16.300 — 100 puikių vokiškų užd. mašinėlių
„ 16.301 „ 16.400 — 100 lėkštelių saldumynams patiekti
„ 16.401 „ 16.600 — 200 rinkinių kavai iš 6 št.
„ 16.601 „ 16.700 — 100 dež. su 3 gab. muilo Rodger Cheramy
„ 16.701 „ 17.000 — 300 čekių po 5$000
„ 17.001 „ 17.100 — 100 1/2 tuz. puikiu lėkščių stalui
„ 17.101 „ 17.200 — 100 aluminiu puoduku pienui
„ 17.201 „ 17.300 — 100 gražių padėklų iš balto st.
„ 17.301 „ 17.400 — 100 dėželių pudros moterims
„ 17.401 „ 17.450 — 50 čekių po 20$000
„ 17.451 „ 17.550 — 100 rinkinių Gilette barzdai skusti
„ 17.551 „ 17.650 — 100 gražių porcigarų pasidabr.
„ 17.651 „ 17.750 — 100 porų porcelanų puodukų
„ 17.751 „ 17.800 — 50 gražių vokiškų porcigarų
„ 17.801 „ 17.900 — 100 kišeninių peiliukų
„ 17.901 „ 17.950 — 50 alėjiniais dažais tapytų paveikslų
„ 17.951 „ 18.000 — 50 puikiu kišeniniu laikrodžių

CIGARETĖS
SEVERA--ASPASIA--NEMI

Cigarietės nesulyginamos rûšies. Vertingų ir gražių premijų paskirstymas rûkytojams.

RÛŠIS ČEKIAI DOVANOS
PROPAGANDA IDEALIZUOTA CIGARIEČIŲ FABRIKO SUDAN
São Paulo 1938 m. kovo 5 d.
FABRICA DE CIGARROS SUDAN

Seimas priėmė Lietuvos Konstitucija

Vasario 11 d. Seimas priėmė naujos Lietuvos Konstitucijos projektą, dalyvaujant ministro pirmininko pavaduotojui susisiekimo min. inž. J. Stanišauskiui, užsienių reikalų ministrui St. Lozoraičiui, švietimo min. prof. Tonkūnui, krašto apsaugos ministrui brig. gen. inž. Dirmantui, kariuomenės vadui gen. Raštikiui, vice ministeriams: Jankevičiui, Mašalaičiui, Giedraičiui, Masiliūnui, plk. Dulksniui, daugeliui aukštiems valdininkams, dvasininkams, svečiams, vietos ir užsienio spaudos atstovams.

Lietuvos Konstitucijos projektą, kurį Seimo rinktoji komisija intensyviai dirbdama peržiūrėjo ir galutinai parengė, Seime referavo tos komisijos pirmininkas atst. A. Merkys, plačiau sustodamas prie kai kurių Konstitucijos skyrių.

Pranešėjas savo ilgoje kalboje pabrėžė, kad komisija, jausdama didelį atsakingumą prieš Seimą ir prieš visą tautą, su visu rimtumu svarstė Lietuvos Konstitucijos projektą. Kadangi daug laiko nebuvo, o reikėjo išklausyti ir suderinti visos nuomonės, komisija savo darbą dirbo kasdien iki vėlyvos nakties, padarydama šiokių tokių pakeitimų 59 straipsniuose.

Komisija, svarstydama Lietuvos Konstituciją, daugiausia buvo sustojusi prie šių dviejų valdžios instancijų: vykdomosios valdžios ir Seimo.

VYKDOMOJI VALDŽIA.

Pagal dabartinį Lietuvos Konstitucijos projektą vykdomąją valdžią sudaro Valstybės Prezidentas ir Vyriausybė. Vyriausybė, nors ji yra reglamentuojama atskirai, savo idėja susilieja su Prezidento galia ir valdžia. Vadinasi, pagrindinė šios institucijos mintis palikta ta pati, kaip 1928 m. Konstitucijoje.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS.

Prezidento rinkimas taip pat nėra smulkiai reglamentuotas.

Naujosiose valstybių konstitucijose stengiamasi viską duoti bendroje formoje, kad prisitaikant prie gyvenimo būtų galima vėliau keisti, kaip reikalauja gyvenimas. Su ta mintimi sutiko ir komisija.

Pagal projektą Prezidento galia ne daug pakeista, lyginant su 1928 m. konstitucija, būtent: Vyriausybės atžvilgiu Respublikos Prezidentas yra visiškai laisvas ją skirti ir atšaukti; Seimo atžvilgiu — jis yra kaip koks arbitras tarp Vyriausybės ir tarp Seimo. Respublikos Prezidentas Seimą šaukia ir jį paleidžia bet kuriuo laiku. Bet tas yra visose konstitucijose ir mūsų buvusiose. Ta mintis nėra nauja.

Pati pagrindinė ir svarbiausioji Respublikos Prezidento teisė leisti įstatymus, kada nėra Seimo arba jo sesijos. Tikėdama, kad lietuvių tauta, Lietuva niekuomet neišrinks tokio prezidento, kuris panaudotų savo galią piktam prieš savo kraštą, komisija su rąmia sąžine paliko tą dėsnį ir siūlo Seimui jį priimti.

SEIMAS.

Šiame Lietuvos Konstitucijos projekte, kaip ir visose konstitucijose, taip pat nėra smulkiai reglamentuotas rinkimų klausimas, o paliktas įstatymui. Šių dienų politinės aplinkybės ir krašto gyvenimas rodyte rodo kad šiuo klausimu yra ypatingai svarbu palikti laisvas rankas rinkimų įstatymui. Su tuo Vyriausybės pasiūlymu sutiko ir komisija.

Plačioje visuomenėje buvo kalbama, kad pagal projektą Seimo teisės esančios visiškai sumažintos. Komisija, šį klausimą išsamiai išnagrinėjusi, priėjo išvados, kad tai ne tiesa. Pagal šį Lietuvos Konstitucijos projektą Seimas krašte yra labai reikšminga ir turinti daug teisių institucija. Seimas yra pagrindinė įstatymų leidimo instancija. Be to, susirinkęs Seimas visuomet gali visus savo ir Respublikos Prezidento išleistus įstatymus keisti ar naikinti taip, kaip jam atrodo geriau.

Tokiu būdu Seimas nėra suvaržytas nė vienoje srityje ne tik įstatymų leidimo atžvilgiu, bet ir materijos atžvilgiu.

Seimas turi galią rafitikuoti tas tarptautines sutartis, kuriomis gyventojams uždedamos kokios nors prievolės.

Valstybės biudžeto klausime Seimas turi daugiau teisių, negu bendroje įstatymdavystėje. Biudžetas gali būti Respublikos Prezidento priimtas tik tada, kai nėra Seimo.

Graži mūsų laikinoji sostinė Kaunas.

Teisė duoti paklausimus ir daryti interpeliacijas palikti toki, koki buvo buvusiose konstitucijose. Vadinasi, Seimas gali pareikšti Vyriausybei nepasitikėjimą, kad ji atsistatydintų. Tik čia įeina trečias faktorius — Respublikos Prezidentas, kaip arbitras, ir sprendžia: arba atleidžia Vyriausybę, arba paleidžia Seimą. Čia naujovė yra ta, kad Vyriausybės pašalinimas interpeliacijos keliu yra suvaržytas.

Šiaip Seimas leidžia savo darbo statutą, gali priimti naują konstituciją ar pakeisti esamos konstitucijos dėsnius 3/5 visų balsu.

Anksčiau Seimo narių imunitetas buvo absoliutus, dabar to nebėra Seimo sesijų laikas apribotas 5 1/2 mėn.: rudens sesijai nuo rugsėjo 15 d. iki gruodžio 31 d. ir pavasario — nuo vasario 15 d. iki balandžio 15 d.

VYRIAUSYBĖ.

Vyriausybė pagal savo padėtį yra labai artima Respublikos Prezidentui, nes jis skiria ir atleidžia ją. Seimui Vyriausybė priklauso tiktai paklausimų ir interpeliacijų atžvilgiu.

Pagal Lietuvos konstitucijos projektą nauja yra tai, kad iš Vyriausybės narių tarpo išskiriamas Ministras Pirmininkas ir jam suteikiama atskira padėtis.

TEISMAS.

Teismas yra tiek nusistovėjusi organizacija, kad ji ypatingų reformų nepergyvena. Tačiau komisija rado reikalinga Konstitucijoje dekla ruoti 129 straipsniu klasinį dėsnį, kad „Teismas daro teisingumą. Savo veikmenį atlikdamas teismas yra nepriklausomas". Apie tai, kad teisėjai negali būti priklausomi, yra pasakyta ir kitose konstitucijose.

BAŽNYČIA.

Komisija, svarstydama šį klausimą, nutarė vietoje „tikybos" į Konstituciją įrašyti „bažnyčia". Todėl buvo 27 str. įrašyta: „vertindama religiją žmogaus gyvenime, Valstybė pripažįsta esamas Lietuvoje bažnyčias bei kitas tolygias tikybines organizacijas".

Katalikų tikyba nepripažįsta kitų tolygių tikybinių organizacijų, bet valstybės teisės atžvilgiu reikėjo tas reglamentuoti. Tuo pačiu valstybė duoda visiems lygybę teisės atžvilgiu.

Bažnyčios padėtis valstybėje nė kiek nepasikeičia šioje Konstitucijoje, palyginus ją su 1928 m. konstitucija.

Tik pagal Konstitucijos projektą įvedamas naujas dėsnys arba nauja teisinė norma, kad civilinės padėties aktai gali būti daromi ir ne bažnyčioje. Komisija, svarstydama šį klausimą, priėjo išvados, kad ji patarnaus bažnyčiai, jeigu leis išeiti iš bažnyčios jurisdikcijos tiems asmenims, kurie nieko bendra su ja neno ri turėti.

MAŽUMŲ KLAUSIMAS.

Mažumų klausimas Konstitucijos projekte neakcentuojamas ir mažumos neiškišamos iš visų valstybės piliečių į atskirą grupę del to, kad norėta joms tik patarnauti: jos yra lygios su visais piliečiais, naudojasi visomis teisėmis ir savo tautinius reikalus gali atlikti taip, kaip dabar atlieka. Tas netiesioginiai 18 str. yra užakcentuota: „Prieš įstatymus piliečiai lygūs, negali būti mažinamos piliečio teisės del jo tikybos ar tautybės".

Seimas pasisakė už Konstitucijos projekto priimtinumą ir 43 balsais (vienam susilaikius) Lietuvos Konstitucijos projektą priėmė.

Lietuvos Konstitucijos priėmimas buvo palydėtas tautos himnu, kurį sugiedojo tautos atstovai.

TIK «LIETUVY» PASISKELBĘS TAMSTA TURĖSI IŠ SKELBIMO NAUDĄ. SKELBIMŲ KAINOS PRIEINAMIAUSIOS.

Vokietija tik 100 metų valdė Klaipėdos kraštą.

Jūra straipsnyje Praeitis ir ateitis, rašo:

Dažnai tenka girdėti, kad Mažojoje Lietuvoje, taigi ir Klaipėdos krašte, vokiečiai viešpatavę 700 metų. Jeigu skaitytume, kad tasai viešpatavimas turėjo prasidėti tada, kai kryžiuočių ordinas atsidangino į senprūsių žemę, tai minėtasis teigimas būtų beveik tikras. Tačiau šiurpulingoji senprūsių ir Mažosios Lietuvos istorija rodo ką kitą. Ištisus 200 metų su viršum tęsėsi nepaliaujamos kovos, kol kryžiuočiai įsitvirtino Nemuno žiotyse. Ta pati Klaipėda atvejų atvejais matė Gedimino, Algirdo, Kęstučio ir Vytauto Didžiojo pulkus. Atvejų atvejais ji buvo lietuvių kariuomenės paimama, o jos tvirtovė su žeme sulyginama. Lietuvis niekada neatsižadėjo savojo pajūrio ir neatsižadės. Tiesa, Vytautas Didysis Melno sutartimi 1422 m. paliko Nemuno žiotis ir Klaipėdos uostą kryžiočių valdžioje, bet jis čia pat pareiškė:

„Ir prūsai yra mano paveldėjimas ir aš turiu pretenzijų iki Osonės — tai visa yra mano tėvo palikimas".

Tasai pareiškimas nebuvo vien tuščia ir skambi frazė. Vos 37 metams tepraslinkus, būtent 1459 m., žemaičiai užima Klaipėdą, o 1466 m. kryžiuočių ordinas netenka savarankumo. Jo valdomosios žemės atsiduria Lietuvos — Lenkijos valdovų suverenitetete.

Pavegetavęs dar apie 60 metų kryžiočių ordinas sugriūva. Įsikuria Prūsų hercogija 1525 m. Ji nėra savarankiška valstybė, o jos hercogai Lietuvos — Lenkijos karalių vasalai.

Šimtmečiui praslinkus, Klaipėda ir Mažoji Lietuva 1629 — 1635 m. švedų valdoma. Šiems išsidanginus ir Prūsų hercogijai 1660 m. Lietuvos — Lenkijos karalių viršenybės nusi, kračius, šis kraštas, vienam šimtmečiui tepraslinkus, vėl išprūsta iš vokiečių valdžios. Nuo 1757 iki 1762 m. Mažąją Lietuvą valdo rusai. Jie įveda čia savo administraciją, ima mokesčius, o rusų carienė Eližbieta pastatydina lietuviam gražią bažnyčią Tilžėje.

Napoleono laikais, kaip žinome, beveik visa Prūsų valstybė ir Mažoji Lietuva buvo prancūzų okupuota. Prūsų karalius su šeima prisiglaudė Klaipėdoje ir mūsų uostamiestis pasidarė laikinoji sostinė. Napoleonas projektavo ir šitą paskutinį sklypelį žemės atimti ir jį sujungti su Didž. Lietuva. Tas neįvyko. Rusų kariuomenės išgelbėjo Prūsiją iš pražūties.

Tiktai paskutinį šimtą metų vokiečiai, galima sakyti, ne ginčijamai valdė mūsų pajūrį. Tasai valdymas šio krašto lietuviams pasidarė ypatingai skaudus nuo to laiko kai įsikūrė vokiečių imperija. Nors imperija neilgai egzistavo, bet per tuos 50 metų lietuviai buvo negailestingai naikinami. Lietuvių kalba, anksčiau turėjusi prideramų teisių, dabar buvo varoma iš bažnyčių, mokyklų bei valdžios įstaigų.

Prasidėjo kova, kuri kuo tolyn, tuo smarkyn ėjo. Sunku pasakyti, kaip toji kova būtų pasibaigusi, jeigu pasaulinis karas nebūtų pakirtęs sparnų įsismarkavusiam vokiečių arui.

Dr. Adolpho Taubkin

ADVOKATAS

(Diplomuotas S. Paulo fakulteto)

Civilinės ir prekybinės bylos, kontraktai, (ipotekos, žemės pirkimas ir pardavimas ir t. t.) skolų išieškalavimai ir visi kiti juridiniai reikalai.

Raštinė: Rua Direita Nr. 2, 2-as aukštas, salė 5. Telef. 2-1629.
Atidaryta: nuo 9 iki 11 ir nuo 3 iki 5 val. vak.

Kalba lietuviškai.

PRISIEKUSIS VERTĖJAS.
MIGUEL OCOUGNE

Rua 15 de Novembro Nr. 32. Tel. 2-6393

Verčia iš visų kalbų įvairius dokumentus kaip ya: kontraktus, viso kius liūdijimus ir t. t.

Paruošia įvairius dokumentus įvairiuose atsitikimuose: Chamadoms ir pilietybės įgijimui.

PRISIEKUSIS VERTĖJAS
DR. WLADIMIR DE THIMÉ

Rua Direita Nr. 36 Telef. 2-6255

Pašalina visas kliūtis juridinėje srity. Kas turite reikalą brazilų įstaigo se, kreipkitės į advoką De Thime. Daro dokumentų vertimus į interiora, pri siunčiant norimus išversti dokumentus ir 25$000 pinigais.

Dr. B. K. Chipiakoff

(Maskvos universiteto 1914 m. laidos.)

Rua Ypiranga 15. ap. 4. (kertė rua Santa Ephigenia) Tel. 4-0316

Ligonius priima: nuo 4 iki 9 val. vak., šeštadieniais nuo 3 iki 8 v. v.
Sekmadieniais nuo 10 iki 1 val. Venerinių, vidujinių ir psichinių ligų
Laboratorija: tyrimas šlapumo, kraujo, mikrobų ir t. t...

Daktaras
A. JAZARA-SNEGE

(Maskvos gydytojas nuo 1914 m.) Vidaus ligos, chirurgija, venerijos ir moterų ligos.
Priėmimas nuo 9 — 12 v. ryt. ir 3 — 7 v. v.
Ladeira Porto Geral 12 sobr.
(kampas Boa Vista ir 25 d Março)
2 andar, salas 4 e 5 Gyv. butas ten pat 5 aukšte.
Tel. buto 2-5068.

PAVIENIAIS NUMERIAIS „LIETUVIS“ PARDAVINĖJAMAS

SÃO PAULO:

Luz stoties kioske.
Prie centralinio pašto laiptų ir kampo.
Largo da Sé prie laikrodžio ir bondžių st.
Bom Retiro — Juozo Baužio krautuvėje, José Paulino vaistinėje, Genevičiaus krautuvėje, Silva Pinto laikraščių kioske, prie Luz tilto kioske, Sorocabana st. kioske ir redakc. rua Bandeirantes 474.
Moóca — rua da Moóca ir av. Paes de Barros laikraščių kioske, V. Rozenbergo krautuvėje ir pas J. Balčiūną.
Villa Zelina — Vygelio krautuvėje ir pas išnešiotojus.
Villa Anastazio — Kirilausko krautuvėje ir pas Skadą. Lapos kioske.
SANTOS MIESTE — Stoties kioske.
RIO DE JANERO — pas Ramanauskus, rua Bella 130, „Vilnies“ s-goje, Maua — Leopoldina st. kioske, Largo da Lapa ir Av. Mem de Sá kampo laikraščių kioske.

Be to, daugelyje vietų laikraščių išnešiotojai „Lietuvį“ pristato į namus. Kur tik yra būrelis lietuvių, reikalaukite knygynuose, krautuvėse ir kioskuose, kad platintų „Lietuvį“.

Pats skaityk, duok kitam pasiskaityti ir patark visiems užsiprenumeruoti įdomiausią ir rimčiausią Brazilijos lietuvių laikraštį „Lietuvį“!

Red. ir Adm.

Skilvis ir Kepenys

Moderniškas, greitas ir tikras gydymas skilvio ir Kepenų specialisto

BE OPERACIJOS

Vidurių skausmai, skilvio išsiplėtimas, protinis nusilpnėjimas, sifilio ligos, skilvio uždegimas, rūgymas, skilvio votys, įvairūs dieglial ir kitos ligos pagydoma be operacijos. Įvairios moterų ligos gydomos irgi be operacijos, tik su inžeksionais. Jei sergi, tai šiandien pat kreipkis pas DR. PAULO LICCIARDI, Santa Casa gydytoją ir chirurgą.

Priėmimas nuo 11 iki 12 ir nuo 2 iki 8 val. vak.
Rezidencia ir Konsultoriją: Rua Silva Pinto, 444. (Bom Retiro).
Tel.: 5-4175 — São Paulo.
PASTABA. Vyksta namus bile valandą dieną ir nakt

RŪKYTOJŲ DĖMESIUI

Charutaria Trapani ant Praça do Correio Nr. 54, São Paulo, siūlo 1 kilogramą (apie 1000 štukų aromatiškų ir silpnų cigariečių tik už 10$000.

Už apmokamus skelbimus Redakcija neatsako.

* * *

Vokiečių fotografijų įstaiga
„BERNARDO“
įsteigta 1890 metais

Atlieka įvairius darbus fotografijų srity. Specialybė padidinime, o taip pat su dažais.

Darbas greitas, sąžiningas ir pigus. Vyksta į namus fotografijų reikalais. Daro iš fotografijų naujas.

ARTHUR SCHMIDT
Rua São Caetano, 447 (sen n.111)
Tel. 4-5576 São Paulo.

DANTISTAS
JOSE LEVKOVITS

Rua Silva Pinto, 264 sobr. São Paulo
Tel. 5-4954

Diplomuotas Europoje ir S. Pauly, su daugelio metų praktikos. — Blombuoja dantis už 10$000 su parcelena, arba si dabru. — Darbas garantuotas. Traudia dantis be skausmo už 5$000. Atikaryta dieną ir nakti. —

Laivakortės į Lietuva ir iš Lietuvos pigiausiomis kainomis

Laivų išėjimas į Europą

Astrida	29.	1	38.
Jos. Charlotte	28.	2	38.

Kainos pigios.

Parduodame laivakortes pigiausiomis negu kur kitur kainomis. Duodame patarimų visais išeivybės klausymais. Negalintiems atvykti į São Paulo į užklausimus atsakome raštu. Rašyt galima lietuviškai arba kuria nors kita kalba.

Darome pinigines perlaidas į Lietuvą litais per Lietuvos Banką.

Perkame ir parduodame dolerius ir kitą svetimą valiutą geriausiomis kainomis. Šamados. Patarnavimas greitas ir sąžiningas.

CASA BANCARIA J. FRIZZO E C-IA Įkurta 1900 m.

Rua Mauá 207, kampas rua Conceição, prie pat Luz stoties.

Įstaigos darbo teisingumas garantuotas 100:000$000, kurie padėti valstybės banke. Kalbame lietuviškai
Įstaiga atdara kasdien nuo 8 val. ryto ligi 6 val. vakaro, sekmadieniais tik ligi 12 val.

Ivairios žinios

NAUJAS U. R. MINISTERIS.

Brazilijos užsienio reikalų ministeriu paskirtas p. Oswaldo Aranha kuris buvo Brazilijos įgaliotu ministeriu J. A. V. — Vašingtone. Į jo vietą paskirtas buv. u. r. min. Pimentel Brandão.

Min. Oswaldo Aranha yra vienas aktingiausiu 1930 metų sukilimo dalyvių, o būdamas Šiaurės Amerikoj išgarsėjo savo populerumu. Pernai metais, kai tik prasidėjo prezidento rinkimų įkarštis, jis grįžo į Braziliją ir buvo pasiūlytas kandidatu į respublikos prezidentus.

LIETUVOS SUSITARIMAS SU BRAZILIJA.

Lietuvos ir Brazilijos Vyriausybės jau paskelbė prekybos sutarties tekstą. Susitarusios šalys numato taikyti viena antros prekėms kuo mažiausius muitus. Numatoma, kad jau netolimoje ateityje prekyba tarp Lietuvos ir Brazilijos labai išsiplės ir prekės bus gabenamos tiesiog iš vienos šalies į kitą be jokių tarpininkų.

Lietuviškas sutarties tekstas paskelbtas „Vyriausybės Žiniose" Nr 599 iš š. m. sausio 31 d.

NUBAUSTI LENKŲ ŠNIPAI.

Lietuvos Kariuomenės Teismas nubaudė tryliką šnipų, kurie Lietuvoje šnipinėjo Lenkijos naudai. Vienas pasmerktas mirti, o kiti nuo 2 iki 15 metų kalėti sunkiųjų darbų kalėjime.

BETURČIAI BUS GYDOMI VELTUI.

Seimas priėmė vyriausybės paruoštą įstatymą, pagal kurį beturčiai ir vargingai gyvenantieji Lietuvos piliečiai bus gydomi veltui. Gydymo išlaidas padengs iš specialių gydymo fondų, kuriuos sudarys vyriausybė ir patys piliečiai.

TĖVŲ SUSIRINKIMAS.

Vysk. M. Valančiaus pradžios mokykloje kovo mėn. 5 d. įvyko visuotinis tėvų susirinkimas. Mokyklos vedėjas S. Bakšys nušvietė gražią mokyklos būklę; mokyt. J. Jurgilas perdavė linkėjimus ir sveikinimus iš Lietuvos. Išrinkta naujas komitetas, į kurį įeina: Petras Narbutis, Robertas Mockus, Jurgis Baltušnikas, Balys Leščinskas ir A. Jankauskas. Visi tėvai su nekantrumu laukia naujų mokyklos rūmų.

IŠ PARQUE DAS NAÇÕES...

Š. m. kovo mėn. 5 d. Maironio Liet. pradž. mokykloje buvo visuotinis metinis mokyklą lankančių vaikų tėvų susirinkimas.

Susirinkime dalyvavo visi tėvai ir apie dešimts svečių. Atidarius susirinkimą, mokyklos vedėjas mokt. St. Jurevičius padarė platų pranešimą, iš kurio paaiškėjo, kad per metus laiko mokykloje daug nuveikta: mokykloje įtaisytas požemis suolams per vakarėlius nuleisti, atiduotos visos skolos, nupirkta uždanga scenai ir padarytos dekoracijos. Be to, ir kasoje yra 314$500. Mokykla dabartiniu laiku finansiniai visai gerai susitvarkė.

Po pranešimo buvo rinktas naujas tėvų komitetas, į kurį įėjo: Stugys Tomas, Vagonis, Buragas, Alaburda ir Juškevičius.

Dalyvavęs.

ŪKIŠKOS NAUJIENOS.

— São Paulo est. žemės Ūkio ministeris kartu su Federalinės valdžios interventorium pasirašė dekretą, pagal kurį paskiriama 600.000$000 kovai su kavos ligomis ir vabzdžiais kenkėjais. Tuo būdu manoma pakelti našumą ir pagerinti kavos rūšį.

— Visame São Paulo estade labai plečiamas mandiokų auginimas. Iš jų gaminama ne tik miltai mandiokų košei ir blynams, bet, kaip Lietuvoje iš bulvių, čia iš mandiokų varoma spiritas, kuris plačiai naudojamas parfumių ir kitokių kvepalų gamyboje. Pastaruoju metu daug kur mandiokų miltai maišomi (10—20%) su kvietiniais miltais ir kepama miš rioji duona.

— Paranos estado valdžia labai susirūpino kviečiais apsėjamų plotų padidinimu. Kviečių kultūra susirūpinus ir Federalinė Vyriausybė, nes apskaičiuota, kad pietiniai Brazilijos estadai gali užauginti kviečių visai Brazilijai. Dabar Brazilija kviečių atsiveža daugiausia iš Argentinos. Ūkininkams kviečių augintojams numatoma duoti net pašalpų. Taip pat rūpinamasi linų kultūra ir lininių audeklų gamybos praplėtimu.

SKELBKITĖS TIK „LIETUVY"

MŪSŲ GIMINĖS, DRAUGAI IR PAŽĮSTAMI TROKŠTA ŽINIŲ IŠ BRAZILIJOS, O MES IŠ LIETUVOS, ŠIAURĖS AMERIKOS, ARGENTINOS, URUGVAJAUS...

TODĖL UŽPRENUMERUOKIME JIEMS «LIETUVĮ» IR PAPRAŠYKIME, KAD JIE UŽSAKYTŲ MUMS KURĮ NORS LAIKRAŠTĮ IŠ SAVO KRAŠTO!

«Lietuvio» Redakcija.

Iš redakcijos krepšio...

«KULIGANIZMAS IR MINIOS REAGAVIMAS.»

Iš Buenos Aires rašo, kad Vasario 16 d. per priėmimą pas Lietuvos Ministerį tūla pil. V. Laurinavičienė apskaldė antausius ir Brazilijoj gerai žinomam „Argentinos Lietuvių Balso" red. Kastantui Norkui už jos, kaip moteriškės, garbės įžeidimą. Po kelių dienų kitas lietuvis J. Katelė tą patį poną už visokias makanas taip apkūlė, kad visą savaitę vaikščiojo galvą apsiraišioję. Dabar K. Norkus «Balse» rašo, kad tai biaurus kuliganizmas, bet anksčiau, kada jo «prieteliai» kitus apkuldavo, tas pats „Balsas", kaip ir mūsiškis «L. Aidas Rr.» rašydavo, kad tokie reiškiniai tai tik įžeistos minios reagavimas.., Šie ponai turi du mastu, bet užsimiršo, kad ir kiekviena lazda turi du galu.

„Krepšio" redakcija K. Norkui reiškia kolegišką užuojautą ir kartu smerkia kiekvieną nepadorų sąskaitų suvedimą...

100 DIENŲ ATLAIDŲ.

Šias «Red. Krepšio» dovanas užsipelnys kiekvienas, kuris išdrįs viešai pasakyti, kuriam tikslui leidžiamas «Lietuvių Aidas Brazilijoj» ir kas jį finansuoja?

Kas dalyvavo per karnavalą «Šviesos» ir «Aido» surengtose kon. p. Gaučio išleistuvėse, apie kurias jie pasigardžiuodami iš anksto per du mėnesius rašė, o dabar tyli?

Kodėl kunigai seniau viskelbė si bėgsią atgal į Lietuvą, o dabar jau tyli?

JONO BANDEIRANTININKO PRANEŠIMAS.

Jonas Bandeirantininkas labai užsigavo, kad ji „Aidas" pavadino paprastu šienpioviu ir šaligatvių lygintoju. Jis sakosi greit pradėsiąs lyginti „centro duonpelnių" pilvus ir šienauti „šviesos" redaktoriams pagal kanonus oficialiai nereikalingus daiktus...

GRIŪVA KLERIKALŲ „FRONTAS"...

„Šviesa" ginasi, kad viešint amerikonams jokio „fronto" jie nesudarę, bet „Krepšio" reporteriai pranešа, kad tik po „Krepšio" padarytų pastabų klerikalų organizuojamam „fronte" „Nuo Kanados lig Ugnies Žemės" pasidariusi spraga, atsiradę išdavikų... Mat, Lietuvos Konstitucija jau priimta, tat kai kam pasirodė, kad „jau po piet ir šitas šaukštas"...

IR MOK. IVANAUSKAS JAU ATVYKO.

Iš Lietuvos į São Paulo ketvirtadienį atvyko mokytojas Stasys Ivanauskas, kuris, kaip ir mokytojas Jurgilas, laikinai apsistojo Lietuvių Sąjungos Brazilijoj patalpose rua Bandeirantes 474. Mok. St. Ivanauskas dirbo Trakų apskr. pafrontės zonoje. Aktingai dalyvavo Jaunosios Lietuvos jaunimo sąjungoje. Vadovavo vietiniam jaunalietuvių sportininkų skyriui. Labai mėgsta ypač vandens sportą.

Mok. St. Ivanauskas baigęs mokytojų seminariją, vėliau tarnaudamas kariuomenėj baigė Karo Mokyklą. Abu mokytojai kokią savaitę laiko padirbės Dr. V. Kudirkos mokykloje, kad susipažinti su darbu Brazilijos lietuvių mokyklose, o tik paskui bus paskirti į nuolatines vietas.

«LIETUVIO» PONUI REDAKTORIUI IR LEIDĖJUI.

Dr. J. Basanavičiaus pr. mokyklos tėvų Komitetas šiuo turi garbės pareikšti Tamstoms nuoširdžiausią savo padėką už nemokamai patalpintus Tamstų laikraštyje mūsų mokyklos aukų lapų skelbimus.

Teikitės priimti mūsų pagarbos pareiškimą.

Tėvų Komitetas.

100 DIENŲ ATLAIDŲ.

Šias «Red. Krepšio» dovanas užsipelnys kiekvienas, kuris išdrįs viešai pasakyti, kuriam tikslui leidžiamas «Lietuvių Aidas Brazilijoj» ir kas jį finansuoja?

Kas dalyvavo per karnavalą «Šviesos» ir «Aido» surengtose kon. p. Gaučio išleistuvėse, apie kurias jie pasigardžiuodami iš anksto per du mėnesius rašė, o dabar tyli?

Kodėl kunigai seniau viskelbėsi bėgsią atgal į Lietuvą, o dabar jau tyli?

JONO BANDEIRANTININKO PRANEŠIMAS.

Jonas Bandeirantininkas labai užsigavo, kad ji „Aidas" pavadino paprastu šienpioviu ir šaligatvių lygintoju. Jis sakosi greit pradėsiąs lyginti „centro duonpelnių" pilvus ir šienauti „šviesos" redaktoriams pagal kanonus oficialiai nereikalingus daiktus...

GRIŪVA KLERIKALŲ „FRONTAS"...

„Šviesa" ginasi, kad viešint amerikonams jokio „fronto" jie nesudarę, bet „Krepšio" reporteriai pranešа, kad tik po „Krepšio" padarytų pastabų klerikalų organizuojamam „fronte" „Nuo Kanados lig Ugnies Žemės" pasidariusi spraga, atsiradę išdavikų... Mat, Lietuvos Konstitucija jau priimta, tat kai kam pasirodė, kad „jau po piet ir šitas šaukštas"...

PRABAŠTĖLIAU, IR AŠ TAIP DARYDAVAU, KAI DAR BUVAU NEVEDĘS...

Nesenai pas viena kleboną Villa Zelinoj atbėgo vyriškis kviesti pas ligonį, bet klebono nerado. Atėjo vėliau — nerado. Atėjo dar karta jau nakčia — ir vėl nerado. Kadangi ligonis dar nespėjo numirti, tai žmogelis pas kleboną atvyko ir rytą, bet klebono vis dar nebuvo. Pagaliau žmogelis nutarė palaukti prie bažnyčios. Kada apie aštuntą val. prabaštėlius grįžęs išlipo iš auto, parapijonis kreipėsi su pastaba:

— Prabaštėliau ir aš dažnai tik paryčiui grįždavau, bet tik tada, kai buvau dar nevedęs.

SKAITYTOJU DĖMESIUI.

Pranešame visiems gerbiamiems skaitytojams, kad nuo gruodžio 1. dienos «Lietuvio» prenumeratą 1938 metams priimama šiuose vietose:

1. CASA BANCARIA J. FRIZZO E CIA rua Mauá, 207 (prie Luz stoties).
2. VILLA ZELINOJE pas p. Vagnerį ir Br. Šukevičių.
3. MOKOJE, VILLA ANASTAZIJOJE, VILLA BELOJE IR PARQUE DAS NAÇÕES pas vietos lietuvių mokyklų vedėjus.

AKYS — BRANGIAUSIAS JŪSŲ TURTAS

Saugokite jas. Siandien pat užeikite į FOTOPAN, kur nusipirksite geriausius, moderniškus akinius pigiausiomis kainomis.

FOTOPAN taip pat turi didžiausį pasirinkimą foto aparatų, visokių įrankių ir medžiagų fotografijai. Filmų ir stiklų ryškinimas, kopios ir t. t.

Kiekvienam klijentui, atėjusiam su šiuo skelbimu darome specialę 10% nuolaidą.

FOTOPAN, Avenida São João, 340
(prie centr. pašto)

Sklypaí Vílla Lucia.

Villa Prudentes rajonas neapsakomai progresuoja. Gera padėtis — Didelė ateitis. Liko nedaug sklypų.

Parduodame prieinamomis išsimokėjimo geriausiomis sąlygomis, mėnesinėmis ratomis per 7 metus be užstato, su mažu įnašu. Pasinaudokite proga. Duodame medžiagą greitai statybai.

Bondės Villa Prudente ir autobusai Villa Zelina.

Raštinė vietoje.